

הצעת חוק שיקום נכי בקהילה, התשנ"ט-1998*

1. מטרתו של חוק זה לשקוד על שיקומם ושילובם בקהילה של נכי הנפש כדי לאפשר להם להשיג דרגה מרבית-אפשרית של עצמאות תפקודית ואיכות חיים, תוך שמירה על כבודם ברוח חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו¹.
2. בחוק זה -
- "ועדת שיקום אזורית" - ועדת שיקום אזורית, שהוקמה לפי סעיף 13;
- "הממונה" - האחראי, במשרד הבריאות, לשיקום נכי נפש בקהילה שהוא עובד מקצועי בעל ותק של 5 שנים לפחות בשיקום נכי נפש;
- "מרפא בעיסוק" - מי שמשרד הבריאות הכיר בו בכתב שהוא מרפא בעיסוק;
- "נכה נפש" - תושב ישראל הסובל מהפרעות נפשיות;
- "סל שיקום" - סל שירותי שיקום שיקבע השר באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ואולם אם היה שיקום מסוים בתחום אחריו של שר אחר גם בתיאום עם אותו שר;
- "עובד מקצועי" - כל אחד מאלה: פסיכיאטר, פסיכולוג, עובד סוציאלי, מרפא בעיסוק, עובד סיעודי וכן כל בעל מקצוע שהכיר בו המנהל הכללי של משרד הבריאות בהודעה ברשומות כעובד מקצועי לענין חוק זה;
- "עובד סוציאלי" - כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996²;
- "עובד סיעודי" - מי שרשום בפנקס לרישום סגל סיעודי לפי פקודת בריאות העם, 1940³;
- "פסיכולוג" - מי שרשום בפנקס הפסיכולוגים לפי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977⁴;
- "פסיכיאטר" - רופא שהוא בעל תואר מומחה בפסיכיאטריה לפי פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976⁵;

ד ב ר י ה ס ב ר

תפקידי המועצה יהיו בין היתר לייעץ לשר הבריאות בנושאי השיקום ולקיים מעקב אחר ביצוע החוק.

עוד מוצע להקים ועדות שיקום אזוריות, שבסמכותן לקבוע את זכאותם של נכי נפש הפונים אליהן לתכנית שיקום, וכן את תוכנה והיקפה של תכנית השיקום. על קביעותיהן של ועדות שיקום אלה יהיה אפשר להגיש ערעור לוועדות ערר מחוזיות.

העלות השנתית המוערכת של יישום הצעת החוק היא 30 מיליון ש"ח, והיא תתקצב מסעיף הרזרבה הכללית בתקציב המדינה.

שיקום רב תחומי של נכי נפש הוא מתן הזדמנות לסובלים ממוגבלות ומנכות על רקע של מחלה נפשית או של ליקוי נפשי להשיג את מרב העצמאות התפקודית בקהילה.

הצעת חוק זו באה לקבוע את זכאותם של נכי הנפש לשיקום בתחומי הדיוור, התעסוקה והלימודים, ואת הדרך המינהלית לקביעת זכאות זו, במטרה לאפשר להם תפקוד עצמאי בקהילה ולשפר את איכות חייהם.

מוצע להקים מועצה ארצית לשיקום נכי נפש, אשר תורכב מאנשי מקצוע, מנציגים של משרדי הממשלה, מאנשי אקדמיה, וכן מנציגי נכי הנפש ומשפחותיהם.

* הצעת חוק מס' פ/1506; הועברה לוועדה ביום י"ט בחשון התשנ"ח (19 בנובמבר 1997).

¹ ס"ח התשנ"ב, עמ' 150.

² ס"ח התשנ"ו, עמ' 152.

³ ע"ר 1940, תוס' ו, עמ' 191.

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.

- (1) תהליך המכוון לפיתוח היכולות של נכה הנפש, על מנת להבטיח לו דרגה מרבית אפשרית של עצמאות תפקודית ואיכות חיים במסגרת קהילתו, והמלווה במעקב רפואי;
  - (2) מימוש זכויותיו של נכה הנפש בתחום הדיור, התעסוקה, הלימודים וההכשרה המקצועית;
  - (3) הכשרה לפיתוח מיומנויות חברתיות ולניצול שעות הפנאי של נכה הנפש;
- "שירות שיקום" – שירות שמטרתו לקדם את שיקום נכה הנפש;
- "תכנית שיקום" – תכנית לשיקום נכה נפש מסוים, שקבעה לו ועדת השיקום האזורית בהתאם לסל שיקום;
- "השר" – שר הבריאות.

7. נכה נפש או מי מטעמו רשאי לפנות לוועדת שיקום אזורית לקביעת זכאותו של הנכה לתכנית שיקום לפי חוק זה; הפניה תלווה בחוות דעת מקצועית הקובעת כי מבקש השיקום סובל מהפרעה נפשית וכי הוא זקוק, עקב הפרעה זו, לשירותי "זיקום".

המועצה הארצית לשיקום

4. השר ימנה מועצה ארצית לשיקום נכי נפש בקהילה של 21 חברים והם:

- (1) הממונה והוא יהיה היושב ראש;
- (2) פסיכיאטר שהוא נציג הארגון המייצג, לדעת השר, את המספר הגדול ביותר של פסיכיאטרים;
- (3) פסיכולוג שהוא נציג הארגון המייצג, לדעת השר, את המספר הגדול ביותר של פסיכולוגים;
- (4) עובד סוציאלי שהוא נציג הארגון המייצג, לדעת השר, את המספר הגדול ביותר של עובדים סוציאליים;
- (5) מרפא בעיסוק שהוא נציג הארגון המייצג, לדעת השר, את המספר הגדול ביותר של מרפאים בעיסוק;
- (6) עובד סיעודי שהוא נציג הארגון המייצג, לדעת השר, את המספר הגדול ביותר של עובדים סיעודיים;
- (7) שני נציגים של ארגונים המייצגים, לדעת השר, את נכי הנפש;
- (8) שני נציגים של ארגונים המייצגים, לדעת השר, את המשפחות של נכי הנפש;
- (9) שבעה נציגי הממשלה, לפי ההמלצה של כל אחד מהשרים הבאים מכין עובדי משרדם:

(א) שר הבינוי והשיכון;

(ב) שר העבודה והרווחה;

⁶ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

(ג) שר האוצר;

(ד) שר החינוך התרבות והספורט;

(ה) שר המשפטים;

(ו) שר הבטחון;

(ז) השר לקליטת עליה;

(10) נציג שהוא עובד בכיר של המוסד לביטוח לאומי;

(11) שלושה נציגים של המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה כמשמעותם בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958⁶ (להלן - מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה), שהם בעלי השכלה בתחומים הקשורים לשיקום נכי נפש בקהילה; הנציגים לפי פסקה זו ייבחרו בתיאום בין המוסדות הקיימים, ובהעדר בחירה כאמור, בידי השר.

5. תפקידי המועצה: אלה תפקידי המועצה:

(1) לייעץ לשר בנושא שיקום נכי נפש, לרבות בענינים אלה:

(א) התוויית מדיניות שיקום ארצית רב-שנתית;

(ב) תכנון שירותי השיקום בקהילה ושיפור איכותם, זמינותם ונגישותם וכן דרכים לקידום השוויוניות בכל אלה;

(ג) פיתוח תכניות חינוך והסברה בקהילה, בכל נושא הקשור בנכי נפש;

(ד) שינויים בסל שירותי השיקום;

(ה) קביעת אמות מידה לנותני שירותי שיקום;

(2) לקיים מעקב אחר ביצוע החוק, ולשם כך לרכז נתונים;

(3) ליזום מחקרים בנושאי שיקום;

(4) לפרסם מידע עדכני בדבר זכויותיהם של נכי הנפש לפי חוק זה, שירותי השיקום העומדים לרשותם והנותנים אותם.

6. תקופת כהונה חברי המועצה יתמנו לארבע שנים ואפשר לחזור ולמנותם לתקופה נוספת, ובלכך שאחרי שתי תקופות מינוי רצופות לא יתמנה חבר מועצה כאמור לתקופה נוספת במשך ארבע שנים לפחות.

7. סייג למינוי לא ימונה למועצה מי שהורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש חבר המועצה.

8. פקיעת כהונה חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:

(1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;

(2) הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש חבר המועצה;

(3) חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הוא מייצג במועצה.

9. העברה מכהונה השר רשאי להעביר חבר מועצה מכהונתו, לפני תום תקופת כהונתו, אם נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.

10. קיום המועצה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחברי המועצה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.
11. (א) ישיבות המועצה יתקיימו ארבע פעמים בשנה לפחות; יושב ראש המועצה או שלושה מחבריה רשאים לזמן ישיבת מועצה נוספת.
- (ב) יושב ראש המועצה יזמן את הישיבות ויקבע את מועדן, את מקומן ואת סדר יומן, ובלבד שהוא יכנס ישיבה לפי דרישת חברי המועצה, כאמור בסעיף קטן (א), בתוך 21 ימים ממועד הדרישה.
12. (א) (1) המנין החוקי בישיבות המועצה הוא עשרה חברים ובהם היושב ראש או ממלא מקומו;
- (2) נפתחה הישיבה במנין חוקי, יהיה המשך הישיבה כדין בכל מספר נוכחים, ובלבד שבעת קבלת ההחלטות נכחו שלושה חברים לפחות ובהם יושב ראש המועצה או ממלא מקומו.
- (ב) החלטות המועצה יתקבלו ברוב דעות של החברים המשתתפים בהצבעה; היו הדעות שקולות, יכריע היושב ראש, ובהעדרו – ממלא מקומו.
- (ג) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ככל שאלה לא נקבעו לפי חוק זה.
13. (א) השר יקים ועדות שיקום אזוריות, ויקבע את אזור פעילותן.
- (ב) מספר חברי הועדה והכשרתם וכן הרכבן של הועדות ותחומי פעולתן ייקבעו בתקנות.
14. (א) ועדת השיקום האזורית תבחן את זכאותו של נכה נפש שפנה אליה או שענינו הובא בפניה לפי הוראות סעיף 3, לתכנית שיקום.
- (ב) מצאה ועדת השיקום האזורית שנכה הנפש זכאי לתכנית שיקום, תקבע לו תכנית שיקום, שתורכב משירותים הכלולים בסל השיקום ובהיקף שקבעה; נקבעו רמות זכאות לפי סעיף 15, תקבע לו את תכנית השיקום בהתאם לרמת הזכאות.
15. השר, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי לקבוע כללים ומכחנים לקביעת רמות זכאות לתכנית שיקום.
16. לצורך מילוי תפקידיה רשאית ועדת שיקום אזורית להפנות נכה נפש לאבחון פסיכיאטרי תפקודי, לעיין בתיקו הרפואי, לשמוע ולקבל חוות דעת ממומחים בתחומים שונים, לשמוע את בני משפחתו של נכה הנפש או אנשים אחרים בעלי ענין, וכן לדרוש מנכה הנפש או מנציגו כל מידע הדרוש לה, הכל כפי שקבעה.
17. (א) השר יקים ועדות ערר מחוזיות ויקבע את אזור פעילותן.
- (ב) כל ועדת ערר מחוזית תהיה בת חמישה חברים וזה הרכבה:
- (1) אדם הכשיר להתמנות שופט שלום מתוך רשימה שערך שר המשפטים והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שלושה עובדים מקצועיים, כל אחד מתחום התמחות או עיסוק שונה;
- (3) נציג ציבור.

הגשת ערר 18. (א) על החלטת ועדת שיקום אזוורית רשאי כל אדם הנוגע לענין להגיש ערר; הערר יוגש בתוך ארבעים וחמישה ימים מהמועד שבו נמסרה לנכה הנפש הודעה על החלטת ועדת השיקום האזורית.

(ב) ועדת הערר המחוזית תדון בערר לא יאוחר משישים ימים מיום הגשתו.

(ג) ועדת הערר ה'מחוזית רשאית לאשר את ההחלטה נושא הערר, לבטלה או לשנותה.

(ד) החלטות ועדת הערר המחוזית יתקבלו ברוב דעות החברים.

(ה) ועדת הערר המחוזית תקבע את סדרי עבודתה ככל שאלה לא נקבעו לפי חוק זה.

קביעת אמות מידה 19. השר רשאי לקבוע כי שירותים מסוגים שקבע יינתנו בידי נותני שירותים על פי אמות מידה שקבע.

ביצוע ותקנות 20. שר הבריאות ממונה על ביצועו של חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

תחילה 21. תחילתו של חוק זה שישה חודשיכ מיום פרסומו.

חברי הכנסת: תנור גוז'נסקי, אפי אושעיה, יעל דיון, שבח וויס, אברהם יחזקאל, ענת מאור, מרינה סולודקין, אחמד סעד, אופיר פינס'פז, דוד צוקר, יורי שטרן